

50. „Не се срамувай, че си преводач!“

Много пъти с Рени сме призовавали преводачите в различни Интернет форуми да не се оставят да бъдат експлоатирани от агенциите, да излязат на светло с имената си, да се вдигнем заедно в защита на правата си, но реакцията им беше повече от странна. Обикновено мълчаха, сякаш темата не ги засяга, а ако някой се изкажеше, то беше само за да се оплаче, че агенциите не плащали добре. Общо взето обаче се усещаше едно благосклонно отношение към агенциите, дори, бих казал, благодарно. Преводачите благодаряха на агенциите, че им осигуряват работа и оправдаваха големите им комисионни с разходите им за офиси, счетоводители, реклама, бизнес риск и т. н. Освен това, на всички преводачи от форумите им допаднаше да стоят в сянка, скрити от клиентите.

Доста време измина в чудене, откъде извира тази преданост към агенциите. Постепенно нещата се изясниха и сега вече можем да кажем, че преводачи в чист вид, отдадени изцяло на професията, просто няма. Или поне ние не можахме да ги открием. Разговаряли сме с много преводачи и ни направи впечатление, че могат условно да се разделят на три вида. Първият вид са квалифицирани със собствени агенции. Вторият – също квалифицирани с друга основна работа (преподаватели и др.),

които си допълват бюджета с хонорари от преводи. А третият вид представлява разнородна маса от неквалифицирани хора, поназнайващи чужди езици – част от тях имат друга основна работа, останалите са безработни, пенсионери и учащи. Би трябвало да съществуват и преводачи на свободна практика, регистрирани в Агенцията по вписванията, но ние не сме срещали такива.

Преводачите от първия вид естествено защитават агенциите, защото те самите имат агенции. Повечето от тях са престанали да превеждат и идеята да се върнат към професията преводач им изглежда като слизване на по-ниско ниво. Ужасяват се да не бъдат изпитвани, защото са изгубили голяма част от преводаческите си умения.

Вторият вид, преподавателите, са направили своя избор на основна професия, осигурени са и никак не ги очарова идеята имената им да „цъфнат“ в публичен регистър, за да им звънят клиенти насред часовете или по време на изпити.

Третият вид, поназнайващите чужди езици, не са професионални преводачи и нямат никакво намерение да стават такива. Като правило, изпитват презрение към филолозите, приемат всякакви преводи и не се пазарят за хонорарите, затова са и най-търсени от агенциите. Техните имена са в тайните списъци на агенциите – списъците, които не се показват нито на Външно, нито на сертифициаторите.

Работното заглавие на тази книга беше „Не се срамувай, че си преводач!“ Отказах се от него, след като си представих какво би отговорил един преводач от най-масовия, трети вид:

- Ами че аз не се срамувам! От какво да се срамувам? От това ли, че нямам филологическо образование? Че то нямаше да ми върши работа. Ако бях филолог, по-добре ли щях да превеждам? Нали ги знам аз тези филолози. Най-калпавите преводачи са филолози. Аз поне си знам, че всеки си има кусур, и не се срамувам. Няма идеални хора. Нали и преводачите сме хора? Ако сбъркаме нещо, какво толкова ще стане? Да не би да съм извадил на някого здрав зъб или да съм му отрязал здравия апендикс? Или пък да не би да съм забъркал кофти бетон за основите на някоя висока сграда? Или да съм използвал фалшиви документи за съставяне на нотариален акт? Или да съм сгафил с някой законопроект в Народното събрание? Или да съм продал двайсетгодишно месо за прясно? Или... Абе, има мнооого още работи, които са далеч по-опасни от това да сбъркам нещо при превода. Пък и да не съм подолу от Гугъл преводач? Ей, значи, на това му викам аз истински преводач – от раз ти изпраща превода, без да се замисля! Че и аз какво да му мисля толкова? Праскам си превода и не ми пука. Няма кой да го направи по-добре от мен! Онези филолози ли, дето се правят на много важни и се дуют, че били големи профе-

сионалисти? Те пък какво знаят? Филолози! Преводачи били, че и - професионални! Ами като нямат акъл, само като преводачи работят. Аз нали си имам държавна работа, ако от агенциите спрат да ми дават преводи, няма да умра от глад я! Пък и да нямах тази работа, все щях да си намеря някаква друга. Ама не като преводач. Преводач не е професия. Хляб не може да се изкарва само с преводи. А те - преводачи, та преводачи! Професионални преводачи! И с тоя регистър ми проглушиха ушите. Стига с тез простотии, бе! Нали си има списъци на агенциите? Те са регистърът! Какъв друг регистър искате? Това са агенции, не са проста работа! Не ни били работодатели, не ни плащали данъците! Как да не са ни работодатели? Нали ни дават работа и ни плащат! Как да не плащат данъци? Кой не плаща данъци? Нали и в магазина да влезеш, пак плащаш данък. Че като си плащаш тока, да не би да не плащаш данък? Или като си купуваш бензин - да не би да е без данък? А цигарите - не плащаш ли и за тях данък? За всичко се плаща данък. И за нашите преводи се плаща данък, ако не пряко, пак се плаща. Така че това с данъка да не ми го разправят! Не ми били плащали осигуровки. Че за какво са ми тези осигуровки? Нали от работата ми плащат осигуровки. И то достатъчно. Стигат ми. Пък и като се пенсионирам, нали пак ще продължа да превеждам за агенциите. Какво, че съм пенсионер? Нали и пенсионерите са хора. Ако се наложи и внуците

ще ангажирам да помагат. Те са окумуш дечурлига, знаят езици, защо да не правят преводи? Ще правят, я! Пък и студенти да станат, пак ще ми помагат. Нали сегашните студенти постоянно ходят на работа. Защо да не правят и преводи? Още повече, че не са такива капризни като онези професионалисти, дето искат майка си и баща си за някакъв лесен превод на епикриза. Десет лева на страница ще искат за нищо и никаква епикриза! Само я преписваш на латиница – и готово! Какво толкова ѝ е сложното? А те – не можел всеки да превежда епикризи, много сложни били, много ровене искали, много знания. Бе какви знания! Сядаш и я правиш. Какви знания? Оня, дето я е писал, си е имал знанията, а ти, като превеждаш, какви знания ти трябва? Нали превеждаш, никакви знания не ти трябва! Ако не си научил езика във филологията, какво тогава си се хванал да превеждаш? Какъв преводач си, ако се офлянкваш с някаква си там епикризка! Не ми разправяй, че има трудни преводи! Бил съм ти бил подбивал цената! Че ти какво искаш? С перце ли да те галя? Или и аз да искам по десет лева като теб? Ами нали никоя агенция няма да ме наеме, ти луд ли си?! Колкото ми каже и колкото ми даде агенцията, толкова! Няма да се пазаря, нали и без това тя поема цялата отговорност, има риск, има разходи, нали трябва да може да си ги покрие! Ако ми плащаше по десет лева на страница, как ще си покрива разходите? А? И

защо съм се загрижил за агенциите ли? Амиии... Защото... Амиии... Я стига си задавал тъпи въпроси. Ами защото съм се загрижил за агенциите, затова. Защото и аз съм преводач и имам право да се грижа за агенциите. Те ми дават хляб. Осигуряват ми допълнителна работа. Изкарвам от тях по някой лев. Поне за цигари и кафе да имам. Пък и за бензин. Като ми дойде повечко работа, си купувам и нещо по-голямо. Я компютър, я телевизор. Пък и по някой подарък, я за жената, я за гаджето. Защо съм бил защитавал агенциите! Ето защо.

Или от втория вид - на преподавателите:

- Да се срамувам? От какво да се срамувам? Имам филологическо образование, квалификация, всичко! Преподавам английски език, семейна съм с дете, живея в къща извън града. Превеждам за няколко агенции. Как да ми плащат? Плащат ми редовно! Да, на ръка, вие какво искате, малко ли данъци плащаме и без това?! Не, не съм регистрирана в Агенцията по вписванията. Не, нямам принтер. Моля? Да си купя принтер, за да разпечатвам официалните преводи и да ги изпращам с куриер до агенциите или направо до клиентите? Не, благодаря! Да подавам данъчна декларация? Не, не и не! Вие в кой свят живеете и какво искате всъщност? Да се обеса на най-близкото дърво ли? Аз съм преди всичко преподавател! Пре-по-да-ва-тел! Не се чувствам преводач. Имам си професия. Нито знам каква е правната уредба на преводаческата дейност, нито ме интересува!

Никога не съм имала контакти с клиенти и не желая да имам. Как, тук ли да идват? Как ще им обяснявам къде да ме намерят? Къде ще ги посрещам? С обувки ли ще влизат? Ами детето??!!

Или от първия - на преводачите с агенции:

- Аз съм преводач и същевременно си сътруднича с колеги преводачи, повечето от които също като мен имат фирма за преводи или пък са на свободна практика. В началото имах нужда само от личен печат, за да заверявам собствените си преводи. Но понеже това не беше /и все още не е/ възможно, регистрирах фирма за преводи. Години наред я поддържах само заради и благодарение на моя работен език. След това включих и колеги с други езици като преводачи, за да си спестят разходите по собствени фирми. Работихме и още работим добре с тях. Така че, ДА, много искам да имам и в бъдеще право да се наричам агенция.

- Не се срамувам, че съм агенция. Като дойде клиент, който иска превод от лицензирана агенция, защото така са му казали от НОИ примерно, вие какво правите -просвещавате му, давате му линкове към блога си и го губите, а той обяснява на още 5-6 да не ходят при вас? Опитвам се да ви обясня, че единственото, на което държа, е да не си загубя клиентите. Вчера просвещавах едни клиенти за незаконната такса, с която ги „обирам“ според

вас. И те накрая махнаха с ръка /онзи характерен жест "няма оправия в тази държава"/ и избраха да си я платят! Това е и проблемът на повечето колеги - ние не искаме да ощетяваме клиентите си, но не искаме и да ги загубим.

- Не разбирам агресивния ви тон! За ваша информация аз съм изпълнила най-стриктно всички изисквания към мен като агенция. Проблем на съответните институции е да решат до колко изискванията към преводаческите агенции са коректни. Да се отрича правото на МВнР да заверява преводи, при положение, че има случаи, при които без тази заверка преводът не върши никаква работа - това ми изглежда абсолютно безумие!

- А вас не ви ли е срам? Какво искате? Примерно ако днес в офиса дойдат 10 клиента и искат спешни преводи на 4-5 езика, а единият ми преводач гледа бебе вкъщи, другият е от друг град, третият си работи в неговата агенция, какво правим? Какво предлагате в тази конкретна ситуация? Да не коментирам колко пъти съм изпадала в ситуации, в които превода поет от приводач липсва на пощата, а телефона му е изключен. ... Писна ми от некадърни преводачи, които са намерили пазарна ниша да лаят! Както искате така го разбирайте!

- Аман от борци, аман от революционни призови! Хайде, да предположим, че преводачите си вземат мечтаните печати. И какво

правим? Не че съм против, ама технически как точно ще става? Ще идва преводач от друг град да си сложи печата ... или в един момент чекмеджетата на фирмите ще се напълнят с печати на преводачи? Как така кой подписва преводите на заветите ми преводачи? Подписват предварително бланки, които се ползват за превода. Така правят всички. Предполага се, че доверието между агенцията и преводача е достатъчно голямо щом той е дал съгласие за това. Да, този начин не е свършен и със сигурно има некоректни фирми, но аз съм убедена, че това е по-доброто решение за всички - и агенции и преводачи.